

2. Інтернет-сервіс мультимедійних дидактичних вправ LearningApps. *Інтернет-сервіси в освітньому просторі*: блог. URL: <http://internet-servisi.blogspot.com/> (дата звернення 12.05.2022)

3. Про затвердження професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти»: наказ М-ва економіки України від 19 жовт. 2021р. №755-21: *Міністерство освіти і науки України*: веб-сайт. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-profesijnogo-standartu-vihovatel-zakladu-doshkilnoyi-osviti> (дата звернення 30.01.2023.)

4. Функції. *Wordwall*: сайт. URL: <https://wordwall.net/uk/features> (дата звернення 31.01.2022.)

Веремійчук Світлана,
вчителька української мови та літератури,
Кунівського ліцею Плужненської сільської ради
Шепетівського району
Хмельницької області,
старший вчитель

**Урок позакласного читання в 5 класі.
Вадим Дорошенко «Герой, син героя»
(зі збірки оповідань для дітей «Героям слава!»)**

Мета: познайомити учнів із сучасними творами для дітей про події на сході України на прикладі збірки «Героям слава!», зокрема оповіданням В.Дорошенка «Герой, син героя»; виховувати почуття патріотизму, громадянської самосвідомості, відданості справі зміцнення державності, активної громадянської позиції.

Очікувані результати: учень/учениця виразно читає оповідання; вичерпно відповідає на запитання; стисло, вибірково переказує зміст оповідання; знаходить у тексті оповідання приклади теоретико-літературних понять, пояснює їх сутність; характеризує емоційний стан персонажів твору, їх поведінку, виявляючи толерантність; проводить паралелі між образами і ситуаціями, зображеними у творі, і власним життєвим досвідом для формування базових морально-етичних норм; формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу твору щодо майстерного розкриття духовного світу дитини; висловлює в усній формі власні почуття, враження, викликані прочитаним твором, своє ставлення до зображених у ньому людей, подій, ситуацій, явищ; створює власний медійний продукт за мотивами прочитаного

Види навчальної діяльності: виразне вибіркоче читання твору; бесіда за запитаннями; постановка проблемних запитань, пов'язаних із вирішенням життєвих ситуацій героя твору; переказ змісту оповідання (вибірково, стисло); відео, словникова робота, асоціація, сенкан, рольова гра «Лист героєві твору»

ПЕРЕБІГ УРОКУ

1. Слово вчителя

/лунає повільна мелодія/

Немає в людини місця дорожчого, ніж те, де вона народилася, землі, на якій виросла, неба, під яким змужніла. Не тільки людина – навіть птахи й звірі тужать за рідним краєм.

Одному східному володареві подарували пташку, яка дуже гарно співала. Їй зробили чудову клітку, призначили наглядча, який годував, поїв і прибирав.

Кожного ранку грізний володар приходив до пташки, щоб послухати її спів. Але пташка мовчала. Володар скликав на раду всіх мудреців, та все дарма. Тоді наказав привести мудреця, якого він взяв у полон у сусідній державі. Мудрець порадив повозити пташку по країні, можливо, вона десь заспіває.

Три роки мандрував володар із пташкою – і все марно.

Нарешті дісталися вони одного маленького болітця, навколо нього росли хирляві кущики, а кругом простягалися сумовиті піски. Смердючою вологою віяло від болітця, клубами над ними роїлася докучлива мошکارа. Слуги повісили клітку на суху гілочку деревця, виставили вартових і полягали спати.

Зарожевіла вранішня роса. Пташка раптом стрепенулася. Вартовий, побачивши це, розбудив володаря. А коли бризнув перший промінь сонця, пташка заспівала пісню журби.

– Ось звідки моя пташка! Це її рідний край! – замріяно мовив володар. Він згадав свій рідний край, де не був вже три роки.

– Відчиніть клітку і випустіть пташку! – звелів володар.

І тоді пташка на весь голос заспівала славу рідному краєві, пісню волі, любові до Вітчизни.

Ось що таке рідна земля і свобода. Співати можна лише там, де дістав життя.

Кожна людина з великою любов'ю і душевним трепетом згадує те місце, де вона народилася, де промайнуло її дитинство, дитинство з дивосвітом-казкою, з материнською ласкою у затишній батьківській оселі. То родине вогнище – маленька батьківщина кожної людини. То її велике «Я», з якого починається людина, родина, батьківщина і вся наша велична й неповторна у світі Україна.

Так, діти, але нашу славу, рідну, святую Батьківщину не можна уявити і без героїв, які зараз боронять нашу країну на сході. Адже в мирне життя нашої держави увірвалася підступна війна, вороги зазіхнули на цілісність нашої Батьківщини. І тепер на сході та півдні нашої Вітчизни проливається кров найкращих синів. Вони стали на захист землі нашої, на захист миру в Україні. Нова Україна народжується у цій боротьбі, бо її свободу відстоює увесь український народ.

Тема війни не оминула жодного українця, і, звичайно, не оминула і письменницьку творчість. Адже весь той біль війни вони можуть виплеснути словами на папері, щоб пам'ятали нащадки...

Події останніх років описують сучасні українські письменники: Василь Шкляр у романі «Чорне сонце», Галина Вдовиченко в романі «Маріупольський процес», Світлана Талан в книгах «Оголений нерв», «Повернутися дощем», «Ракурс» тощо. Не оминула тема війни на Донбасі і дитячу літературу.

2. Повідомлення теми та мети уроку

Сьогодні на уроці ми познайомимося зі збіркою оповідань «Героям слава!», прочитаємо та проаналізуємо одне з них – оповідання Вадима Дорошенка «Герой, син героя».

3. Опрацювання навчального матеріалу

Збірка оповідань «Героям слава!» – збірка про героїв фронту і тилу. Ця збірка вийшла невеликим накладом усього у 15 000 у 2015 році в дитячому видавництві «Мамине сонечко» і вміщувала 8 оповідань різних авторів.

У передмові до збірки вміщено подяку від колективу видавництва:

«Дякуємо!

Дякуємо кожному воїну, кожній щирій і сміливій людині, яка наближає нашу перемогу.

Ця книга – наш скромний внесок у вшанування вас, героїв, які захищають нашу Батьківщину. І це – найменше з того, на що заслуговують наші герої.

Звичайно, оповідання у цій збірці – художні твори. Тому вони не зовсім збігаються в усіх деталях з реальними історіями. Та в них є повага до наших героїв і захоплення їхньою боротьбою.

Слава Україні! Героям Слава!

Із повагою і захопленням, колектив видавництва «Мамине сонечко».

Слід сказати, що видавництво «Мамине сонечко» видало ще дві збірки книжок цієї серії.

4. Перегляд відео з презентації збірки

<https://tsn.ua/ukrayina/v-ukrayini-z-yavilasya-knizhka-opovidan-pro-ato-dlya-ditey-438216.html>

5. Робота над твором «Герой, син героя»

Вадим Дорошенко – головний редактор збірки видавництва «Мамине сонечко», якого ви тільки що бачили на екрані, також став одним із співавторів збірки, написавши оповідання «Герой, син героя» з присвятою хлопчикові Богдану з міста Мукачеве.

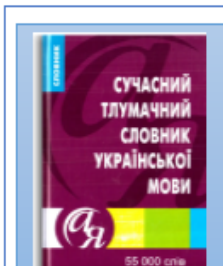
6. Теорія літератури

- **Пригадайте, який жанр літератури називають оповіданням?**

- **Які ознаки оповідання?**

Оповідання – невеликий прозовий твір, сюжет якого ґрунтується на певному (рідко кількох) епізоді з життя одного (іноді кількох) персонажу.

- **Хто такий герой? Що таке героїзм?**

Героїзм- здійснення видатних за своїм суспільним значенням дій, які відповідають інтересам народних мас і вимагають від людини особистої мужності, стійкості, готовності до самопожертви

7. Читання оповідання «Герой, син героя» учнями

Вадим Дорошенко

Герой, син Героя

Присвячується хлопчику Богдану з м.Мукачеве

Тато у Богдана найкращий. Він мужній, сильний і добрий. З ним завжди відчуваєш захищеність. Навіть сусідський Сашко-забіяка не зачіпався до Богдана – поважав і трохи побоювався його тата.

А ще з татом було весело гаяти у футбол, ходити по гриби, їздити на велосипеді – і робити мільйон інших цікавих справ. Проте останнім часом усе довше і довше затримувалася тато на роботі. А робота у нього відповідальна, бо працював Богданів тато військовим.

Якось увечері Богдан почув через неприкриті двері на кухню стурбовану роботу батьків.

- Тепер це справжня війна. Москалі показали своє звіряче справжнє обличчя. Так підступно! Ну ми їх ще навчимо поважати козаків, - сердито говорив тато.

І скоро Богданів тато вирушив на війну за рідну Україну, за свою родину. Тепер Богдан з мамою жили новинами з телевізора, адже тато в коротких телефонних розмовах завжди був веселий і безтурботний, щоб рідні сильно не хвилювалися.

...Тато не виходив на зв'язок уже кілька днів.

Бій був важким і нерівним. Безупинно торохтів кулемет, вибухали снаряди. Українські козаки клали і клали ворогів. Проте велика кількість запродавців із москалями безупинно сунула на козацький підрозділ Богданового тата. Здавалося, що москалям ліку нема. Наші хлопці вже навіть могли бачити перекошені від люти ворожі пики.

- Вперьод на укрупов! – кричав куций на зріст москаль, мабуть, їхній ватажок. – Їх мало. Ецьо немножко – і ми їх вазьмьом.

Наші хлопці припинили стрільбу. Затихли. Здавалося, у них скінчились набої. Ворог зрадив і кинувся на наше укріплення. І тут пролунало кілька влучних вибухів. Кілька москальських танків і бетеєрів спалахнули і завмерли назавжди. Зацокотіли наші кулемети. Загарбники падали від куль, в останню муть свого життя шкодуючи, що прийшли на нашу землю.

- За Україну! За народ! Уперед!

Богданів тато був попереду. Вів своїх вояків сміло в бій. Ошелешені таким рвучким наступом, ворожі солдати знітилися і наступної миті вже тікали, покинувши своїх поранилих напризволяще.

На жаль, у цьому бою не всі з наших уціліли. Загиблих героїв покрили жовто-блакитним стягом.

- Герої не вмирають! Присягаємось нещадно карати ворога! – поклялися побратими.

Пролунали залпи пошани, друзі втерли скупі чоловічі сльози – і знову стали до зброї. Богдан вертався зі школи. На подвір'ї біля дому чомусь було багато людей. Коли побачили хлопчика – стихли.

А ось і мама. Богдан усе зрозумів по її обличчю. Рясні сльози текли, не спиняючись. Мама міцно притулила Богдана до себе і промовила:

- Ти тепер у мене один, - і сльози ще рясніше потекли.

Щось обірвалось у грудях і кудись із болем покотилось. Богдан вийшов у двір і сів на лавку. Сашко-забіяка підійшов і сів поряд. Поклав руку на плече Богданові:

- Герої не вмирають, - проте чомусь зрадливі сльози котились по щоках. – а твій тато – герой, сміливий і мужній.

... Богдан ходив до школи, як завжди. Проте став сумний і неговіркий. Добре, що Сашко-забіяко всіх цікавих від нього відганяв. А після уроків чекав на Богдана і мовчки йшов поруч.

- Нам потрібно піти в госпіталь, - якось заявила Леська на перерві. І чому це така ідея нікому на думку не спадала?

- Так, усім разом, - хтось підтримав.

- А давайте зробимо обереги для наших воїнів.

- І якийсь концерт підготуємо.

Усі жваво обговорювали, як найкраще організувати візит до госпіталю. Богдан ніби ожив. Він брав активну участь у всіх заходах: і в підготовці концерту, і у виготовленні оберегів. І ось цей день настав. Богдан зайшов разом з усіма до приміщення госпіталю. Однокласники виступали з натхненням. Поранені воїни були розчулені. Час від часу лунали вибухи оплесків. А в кінці школярі подарували своїм захисникам обереги.

- Твій тато – герой! Це його перемога була в тому бою, - нахилившись до Богдана, промовив солдат на милицях.

- Ви знали мого тата? – підвів очі Богдан.

- Знав. Ти на нього дуже схожий, - поранений воїн розповів хлопчику про останній бій тата, про будні війни, про велику нашу перемогу попереду.

Богдан повертався додому мовчазний. Груді переповнювала гордість за тата. Тепер йому хотілося бути більше схожим на нього. Він думав про те, чим він може допомогти нашим бійцям. Може, тихцем утекти на війну?! Адже він маленький і міг би стати вправним розвідником. Проте здоровий глузд узяв гору. Він ще маленький і став би швидше тягарем, ніж допомогою на війні. І тут на його обличчі розплилася переможна усмішка. Ось вона – гарна думка. Дома Богдан дістав свою скарбничку.

- Мам, я хочу віддати свої гроші для наших воїнів.

- Але ж ти їх так давно збирав собі на роутер для Інтернету, - нагадала мама.

- Вони їм більше потрібні. Перемога – це спільна справа. Нехай у цій перемозі буде і моя частка. А ці гроші допоможуть виготовити непробивний бронезилет, або найточніший оптичний приціл, або невидимий безпілотник, або ще щось.

Увечері Богдан старанно писав листа нашим бійцям:

«Мій тато загинув героєм. Він не повернувся, але ви неодмінно повертайтеся живими. Ми з мамою щодня молимося за вас, за Україну. Слава Україні!»

• **Хто такий патріот?** Із хмари тегів склади асоціативний ряд «Патріотизм – це ...». Доповни своїми думками

Тема: розповідь про хлопчика Богдана, який, втративши батька на війні, допомагає українським військовим та підтримує їх.

Ідея: возвеличення любові до Батьківщини, віри в краще майбутнє; засудження війни.

Основна думка: Перемога – це спільна справа.

Жанр: оповідання

11. Мікрофон

• Не лише тата, а й мами були змушені залишити своїх дітей і стати на захист рідної землі заради їхнього майбутнього, жертвуючи собою. Переглянь відеоролик пісні «Стефанія» гурту «Калуш», який здобув перемогу у военний час, у 2022 році, на конкурсі «Євробачення».

https://www.youtube.com/watch?v=Z8Z51no1TD0&ab_channel=KalushOrchestra

- Які почуття викликає ролик?
- Що б ти сказав/сказала всім нашим воїнам-зіркам, які пожертвували і жертвують собою заради майбутнього України?
- Що ви, учні, можете зробити для нашої перемоги? Наведіть приклади.

Рефлексивно-оцінювальний етап.

Рефлексія. Кажуть, що людина живе, доки живе про неї пам'ять. Прокоментуй ці слова. Як ми можемо зберегти пам'ять про близьких людей, про захисників, які стали зірками?

12. Слово вчителя

Так, дійсно, «Перемога – це спільна справа», і кожен може внести свою частку, хоч невелику. Інколи такою часткою може бути щирий лист для солдата, який невдовзі стане його оберегом.

13. Перегляд відео

«Листи підтримки від дітей»

https://www.youtube.com/watch?v=vIDBOPnW_Pw&feature=youtu.be&ab_channel=24%D0%9A%D0%B0%D0%BD%D0%B0%D0%BB

«Лист солдату»

<https://www.youtube.com/watch?v=hZHOjO3liHo>

Домашнє завдання

Написати листа для воїна ЗСУ або намалювати малюнок

Список використаних джерел та літератури

1. Відео із інтернету
2. «Героям слава» (розповіді для дітей про героїв фронту і тилу) – Мамине сонечко, 2015 р. – 36 с.
3. Презентація Альбіни Делажі, вчительки гімназії № 290 м. Києва

Верстюк Володимир,
учитель історії

Кам'янець-Подільського приватного НВК «Антей»

Швець Христина,
учитель історії

Хмельницького приватного ліцею «Мої обрії»
Хмельницької області

Сучасні методи формування громадянської компетентності учнів 5-6 класів в умовах НУШ

У статті на основі аналізу наукової літератури доведено важливість формування громадянської компетентності учнів у 5-6 класі. Запропоновані прийоми та методи є ефективними у навчально-виховному процесі та забезпечують взаємодію теорії та практичних навиків учнів у повсякденному житті.